

Protekcjonismus

Mezinárodní obchodní režim, jaro 2024

Minule – volný obchod

Minule – volný obchod

- Co byly dva hlavní cíle, o jejichž dosažení usiloval merkantilismus?

Minule – volný obchod

- Co byly dva hlavní cíle, o jejichž dosažení usiloval merkantilismus?
- Jakou politiku očekáváme od státu, který dnes označíme jako „neo-merkantilistický“?

Minule – volný obchod

- Co byly dva hlavní cíle, o jejichž dosažení usiloval merkantilismus?
- Jakou politiku očekáváme od státu, který dnes označíme jako „neo-merkantilistický“?
- Proč podle Davida Huma není obchodní přebytek a shromažďování zlatých rezerv dlouhodobě udržitelný?

Minule – volný obchod

- Co byly dva hlavní cíle, o jejichž dosažení usiloval merkantilismus?
- Jakou politiku očekáváme od státu, který dnes označíme jako „neo-merkantilistický“?
- Proč podle Davida Huma není obchodní přebytek a shromažďování zlatých rezerv dlouhodobě udržitelný?
- Co byly tzv. Indian calicoes?

Minule – volný obchod

- Co byly dva hlavní cíle, o jejichž dosažení usiloval merkantilismus?
- Jakou politiku očekáváme od státu, který dnes označíme jako „neo-merkantilistický“?
- Proč podle Davida Huma není obchodní přebytek a shromažďování zlatých rezerv dlouhodobě udržitelný?
- Co byly tzv. Indian calicoes?
- Jaký význam měly tzv. Navigační akta?

Minule – volný obchod

- „Nyní vyrobím za hodinu dva koláče, ale mohl bych místo toho upéct 8 muffinů“ – na jaký ekonomický koncept toto naráží? 😊

Minule – volný obchod

- „Nyní vyrobím za hodinu dva koláče, ale mohl bych místo toho upéct 8 muffinů“ – na jaký ekonomický koncept toto naráží? 😊
- Jak jinak nazýváme myšlenku, že import slouží jako nepřímá produkce?

Minule – volný obchod

- „Nyní vyrobím za hodinu dva koláče, ale mohl bych místo toho upéct 8 muffinů“ – na jaký ekonomický koncept toto naráží? 😊
- Jak jinak nazýváme myšlenku, že import slouží jako nepřímá produkce?
- Zkuste definovat komparativní výhodu. 😊

Minule – volný obchod

- „Nyní vyrobím za hodinu dva koláče, ale mohl bych místo toho upéct 8 muffinů“ – na jaký ekonomický koncept toto naráží? 😊
- Jak jinak nazýváme myšlenku, že import slouží jako nepřímá produkce?
- Zkuste definovat komparativní výhodu. 😊
- Kdo s tímto konceptem přišel?

Minule – volný obchod

- „Nyní vyrobím za hodinu dva koláče, ale mohl bych místo toho upéct 8 muffinů“ – na jaký ekonomický koncept toto naráží? 😊
- Jak jinak nazýváme myšlenku, že import slouží jako nepřímá produkce?
- Zkuste definovat komparativní výhodu. 😊
- Kdo s tímto konceptem přišel?
- Co byly Corn laws a kdy byly zrušeny?

Dnes

- Argumenty pro protekcionismus

Mezitím – průmyslová revoluce

Mezitím – průmyslová revoluce

- Textil
- Předení (spinning) a tkaní (weaving)

Mezitím – průmyslová revoluce

- Textil
- Předení (spinning) a tkaní (weaving)
- Předení = spojení jednotlivých vláken bavlny/vlny do příze

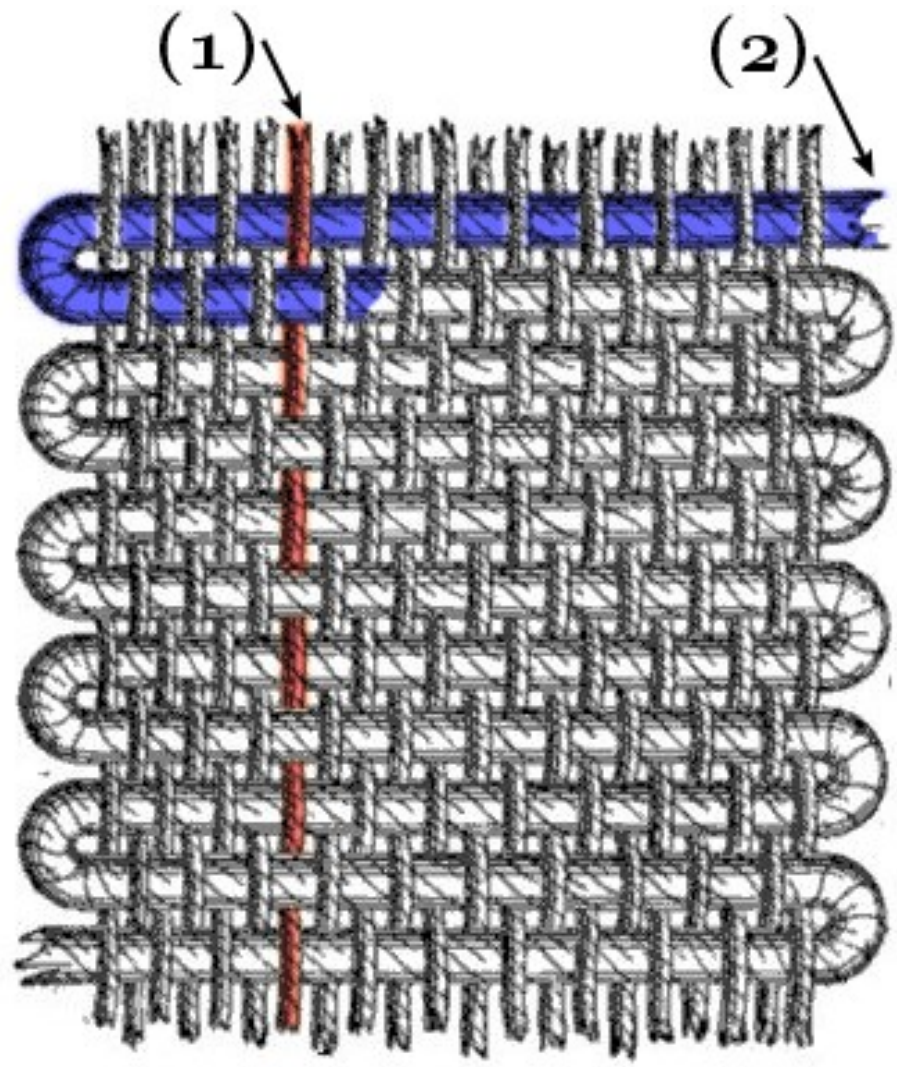

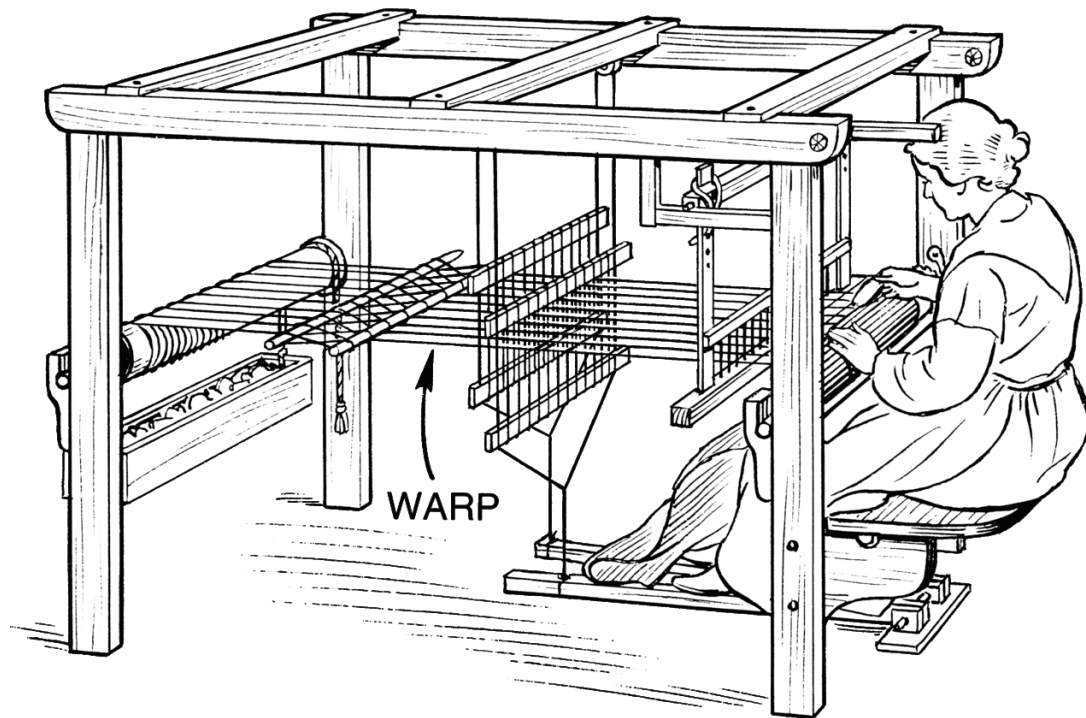

Mezitím – průmyslová revoluce

- Textil
- Předení (spinning) a tkaní (weaving)
- Předení = spojení jednotlivých vláken bavlny/vlny do příze
- Tkaní = spojení příze do látky

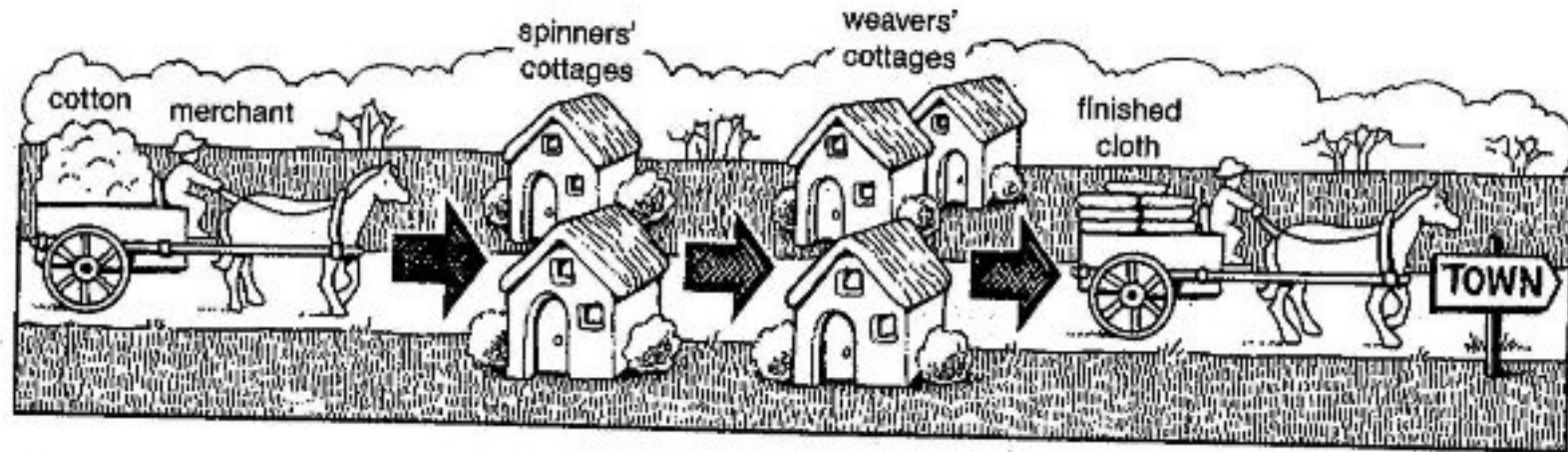

Mezitím – průmyslová revoluce

- Textil
- Předení (spinning) a tkaní (weaving)
- Předení = spojení jednotlivých vláken bavlny/vlny do příze
- Tkaní = spojení příze do látky
- Tradičně – putting out industry = cottage industry

The Putting Out System - “Cottage Industry”

Domestic System

1600s-early 1700s, cloth was made by the domestic system. Most of the work was done in the cottages of the workers. Whole families worked together.

Mezitím – průmyslová revoluce

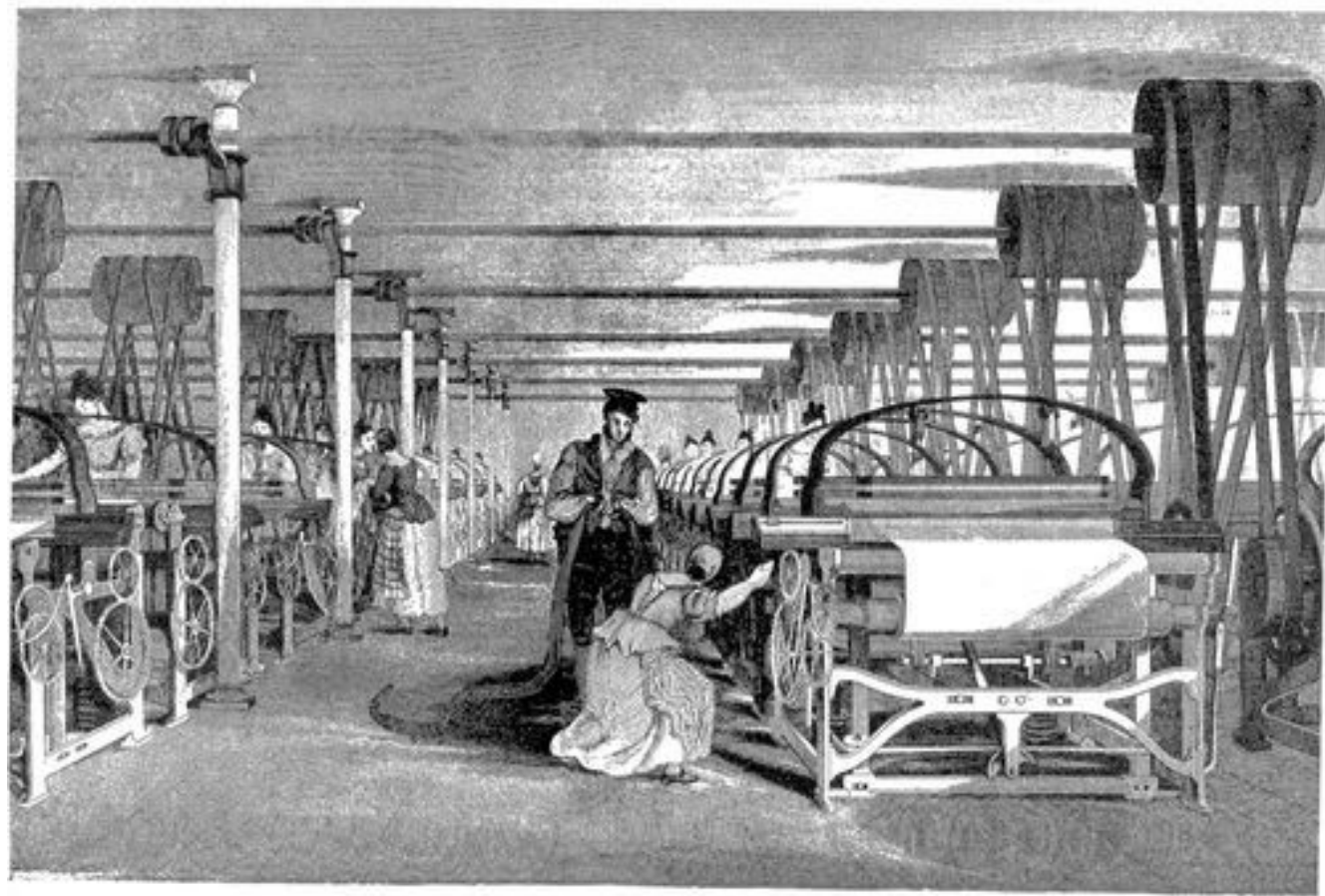
- Textil
- Předení (spinning) a tkaní (weaving)
- Předení = spojení jednotlivých vláken bavlny/vlny do příze
- Tkaní = spojení příze do látky
- Tradičně – putting out industry = cottage industry
- > velká míra osobní svobody, neochota zaměstnanců pracovat v manufakturách

Mezitím – průmyslová revoluce

- Textil
- Předení (spinning) a tkaní (weaving)
- Předení = spojení jednotlivých vláken bavlny/vlny do příze
- Tkaní = spojení příze do látky
- Tradičně – putting out industry = cottage industry
- > velká míra osobní svobody, neochota zaměstnanců pracovat v manufakturách
- Britská průmyslová revoluce = mechanizace předení a tkaní

Mezitím – průmyslová revoluce

- Britská průmyslová revoluce = mechanizace předení a tkaní
- Parní stroj (původně pro odčerpávání vody z dolů)

Mezitím – průmyslová revoluce

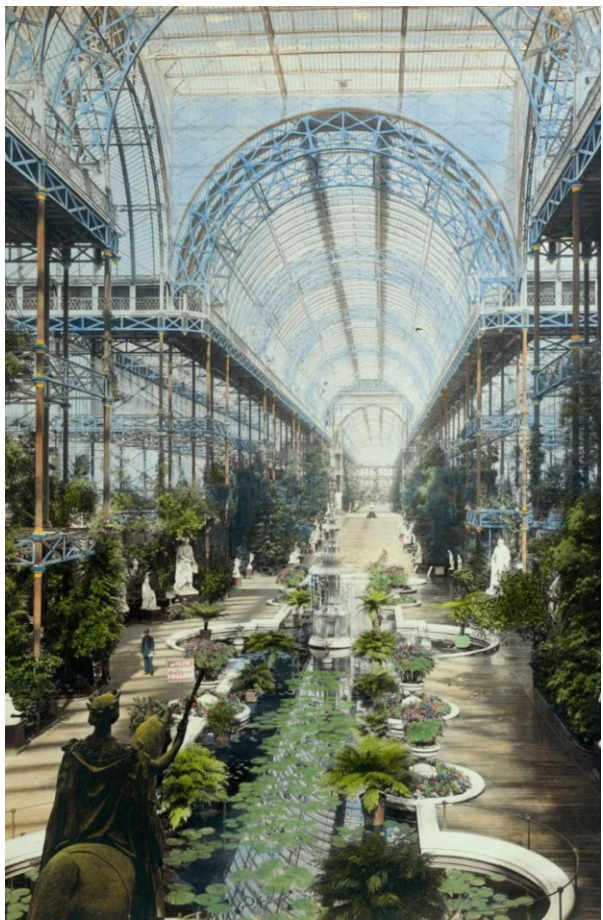
- Britská průmyslová revoluce = mechanizace předení a tkaní
- Parní stroj (původně pro odčerpávání vody z dolů, Watt jej zdokonalil)
- > několika set násobný nárůst produktivity práce
- > začátek moderního ekonomického růstu (**cca 1760**)

Mezitím – průmyslová revoluce

- Britská průmyslová revoluce = mechanizace předení a tkaní
- Parní stroj (původně pro odčerpávání vody z dolů, Watt jej zdokonalil)
- > několika set násobný nárůst produktivity práce
- > začátek moderního ekonomického růstu (cca 1760)
- > likvidace tradičního cottage industry > práce v továrnách

Mezitím – průmyslová revoluce

- Už na konci 18. století byla Británie jednoznačně nejvyspělejší zemí světa, dále zvyšovala svůj náskok

Mezitím – průmyslová revoluce

- Už na konci 18. století byla Británie jednoznačně nejvyspělejší zemí světa, dále zvyšovala svůj náskok
- > snaha ostatních zemí Brity dohnat

Mezitím – průmyslová revoluce

- Už na konci 18. století byla Británie jednoznačně nejvyspělejší zemí světa, dále zvyšovala svůj náskok
- > snaha ostatních zemí Brity dohnat
- > **podezřívavost k britským myšlenkám volného obchodu a dělby práce**

„Konec historického bezčasí“

„Konec historického bezčasí“

- Průmyslová revoluce změnila uvažování
- **Poprvé v lidských dějinách se objevila myšlenka hospodářského růstu**

„Konec historického bezčasí“

- Průmyslová revoluce změnila uvažování
- **Poprvé v lidských dějinách se objevila myšlenka hospodářského růstu**
- x merkantilisté předpokládali stagnaci a konstantní bohatství

„Konec historického bezčasí“

- Průmyslová revoluce změnila uvažování
- **Poprvé v lidských dějinách se objevila myšlenka hospodářského růstu**
- x merkantilisté předpokládali stagnaci a konstantní bohatství
- **Moderní protekcionisté si typicky přejí podporovat industrializaci**

Kritika myšlenky volného obchodu

- Často autoři z tehdejších „rozvojových zemí“ – USA a Německo

Kritika myšlenky volného obchodu

- Často autoři z tehdejších „rozvojových zemí“ – USA a Německo
- Obhajoba volného obchodu je často ahistorická a statická

Kritika myšlenky volného obchodu

- Často autoři z tehdejších „rozvojových zemí“ – USA a Německo
- Obhajoba volného obchodu je často ahistorická a statická
- = komparativní výhoda umožňuje maximalizovat zisk v daný okamžik, ale **vůbec neřeší potřebu dlouhodobé změny a modernizace**

Kritika myšlenky volného obchodu

- Často autoři z tehdejších „rozvojových zemí“ – USA a Německo
- Obhajoba volného obchodu je často ahistorická a statická
- = komparativní výhoda umožňuje maximalizovat zisk v daný okamžik, ale vůbec neřeší potřebu dlouhodobé změny a modernizace
- > „Co když máme komparativní výhodu v obilí?“

Kritika myšlenky volného obchodu

- Často autoři z tehdejších „rozvojových zemí“ – USA a Německo
- Obhajoba volného obchodu je často ahistorická a statická
- = komparativní výhoda umožňuje maximalizovat zisk v daný okamžik, ale vůbec neřeší potřebu dlouhodobé změny a modernizace
- > „Co když máme komparativní výhodu v obilí?“
- > „Měla snad Británie od počátku věků výhodu v průmyslu?“

Kritika myšlenky volného obchodu

- > **komparativní výhody nejsou pevně dané, nevznikly samy od sebe**
(Navigační akta, Indian calisoes)

Kritika myšlenky volného obchodu

- Komparativní výhody nejsou pevně dané, nevznikly samy od sebe (Navigační akta, Indian calisoes)
- **Volný obchod prospívá nejvyspělejší zemi a ta jej chce vnutit ostatním zemím, aby nemohly následovat její úspěšné politiky („podkopnutí žebříku“)**

Kritika myšlenky volného obchodu

- **Friedrich List**

Kritika myšlenky volného obchodu

- **Friedrich List** – KPE předpokládá kosmopolitní svět spolupráce, který zatím neexistuje – války, blokády....

Kritika myšlenky volného obchodu

- **Friedrich List** – KPE předpokládá kosmopolitní svět spolupráce, který zatím neexistuje – války, blokády....
- **Některá odvětví (průmysl) jsou lepší než jiná** – technologie, vysoká přidaná hodnota, kvalifikovaní pracovníci, význam pro vojenství

Kritika myšlenky volného obchodu

- **Friedrich List** – KPE předpokládá kosmopolitní svět spolupráce, který zatím neexistuje – války, blokády....
- **Některá odvětví (průmysl) jsou lepší než jiná** – technologie, vysoká přidaná hodnota, kvalifikovaní pracovníci, význam pro vojenství
- To, co je nejlepší pro svět jako celek, nemusí být nejlepší pro každý národ

Infant industry

Infant industry

- Největší náklady při zavádění nového odvětví jsou na začátku, proto je potřeba **dočasná ochrana** (Ha-Joon Chang – může být ztrátové i několik desetiletí)

Infant industry

- Největší náklady při zavádění nového odvětví jsou na začátku, proto je potřeba **dočasná ochrana** (Ha-Joon Chang – může být ztrátové i několik desetiletí)
- Země může být nekonkurenceschopná, i když nemá žádnou přirozenou nevýhodu, pouze se v ní odvětví zatím nerozvinulo

Infant industry

- Největší náklady při zavádění nového odvětví jsou na začátku, proto je potřeba **dočasná ochrana** (Ha-Joon Chang – může být ztrátové i několik desetiletí)
- Země může být nekonkurenceschopná, i když nemá žádnou přirozenou nevýhodu, pouze se v ní odvětví zatím nerozvinulo
- V praxi praktikováno od 17. století (obnovený zájem 19. století, jako první uznávaný ekonom John Stuart Mill)

Infant industry

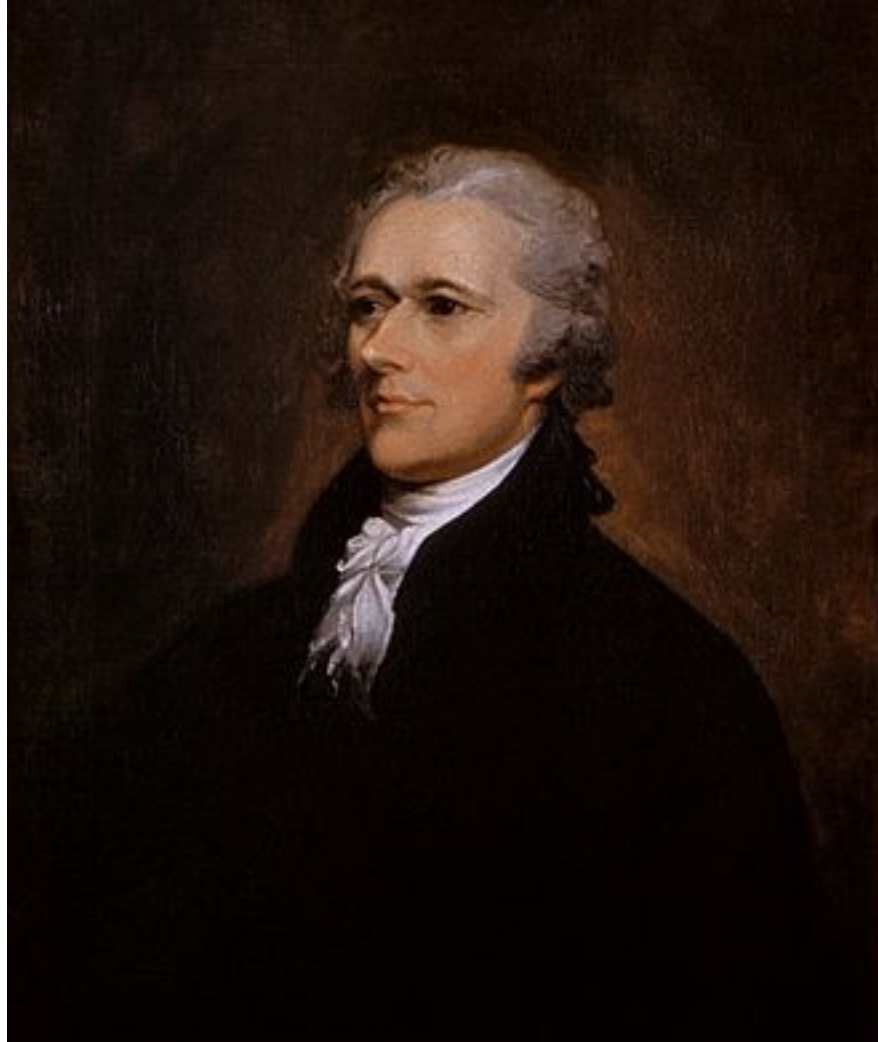
- „**It cannot be expected that individuals should, at their own risk, or rather to their certain loss, introduce a new manufacture, and bear the burden of carrying it on until the producers have been educated up to the level of those with whom the processes are traditional.**“
- J. S. Mill

Infant industry

- **Koordinační problém** - lidé nemají motivaci brát na sebe riziko jako první zavést zahraniční technologie, se kterými doma nikdo nemá zkušenosti
- Jejich zavedení ale je v zájmu země, proto by to měla podporovat vláda

Infant industry

- **Alexander Hamilton**

Infant industry

- **Alexander Hamilton**
- Otec zakladatel USA – a moderního protekcionismu

Infant industry

- **Alexander Hamilton**
- Otec zakladatel USA – a moderního protekcionismu
- Report on manufactures, 1791
- - lidé jsou ovlivněni zvykem a tradicí a bojí se nevyzkoušených metod

Infant industry

- **Alexander Hamilton**
- Otec zakladatel USA – a moderního protekcionismu
- Report on manufactures, 1791
- - lidé jsou ovlivněni zvykem a tradicí a bojí se nevyzkoušených metod
- - po vzniku odvětví budou ostatní podnikatelé imitovat první firmu

Infant industry

- John Rae - „New arts“ – podporují vzdělanost a inovace
- = **pozitivní externality**

Infant industry

- **Vzdání se současné spotřeby ve prospěch dlouhodobé prosperity**
- = uznání, že volný obchod by byl krátkodobě nejlepší – kvůli komparativní výhodě

Infant industry

- **Vzdání se současné spotřeby ve prospěch dlouhodobé prosperity**
- = uznání, že volný obchod by byl krátkodobě nejlepší – kvůli komparativní výhodě
- = první úvahy o dlouhodobém růstu

Infant industry

- **Vzdání se současné spotřeby ve prospěch dlouhodobé prosperity**
- = uznání, že volný obchod by byl krátkodobě nejlepší – kvůli komparativní výhodě
- = první úvahy o dlouhodobém růstu

- Není to beggar thy neighbour - Dlouhodobě to může být win-win!

Infant industry

- **Vzdání se současné spotřeby ve prospěch dlouhodobé prosperity**
- = uznání, že volný obchod by byl krátkodobě nejlepší – kvůli komparativní výhodě
- = první úvahy o dlouhodobém růstu

- Není to beggar thy neighbour - Dlouhodobě to může být win-win!

- Myšleno jako **výjimka** z volného obchodu (Mill)

Infant industry

- List – volný obchod se surovinami a zemědělskými produkty (> levné vstupy 😊)

Infant industry

- List – volný obchod se surovinami a zemědělskými produkty (> levné vstupy 😊)
- Nejchudší i nejvyspělejší země by měly mít volný obchod

Infant industry

- List – volný obchod se surovinami a zemědělskými produkty (> levné vstupy 😊)
- Nejchudší i nejvyspělejší země by měly mít volný obchod
- Jen u odvětví, u kterých je šance, že budou časem konkurenceschopná (vs. clo na válečné lodě v ČR před vstupem do EU)

Infant industry

- List – volný obchod se surovinami a zemědělskými produkty (> levné vstupy 😊)
- Nejchudší i nejvyspělejší země by měly mít volný obchod
- Jen u odvětví, u kterých je šance, že budou časem konkurenceschopná (vs. clo na válečné lodě v ČR před vstupem do EU)
- **> Ne všeobecná a dlouhodobá protekce! (vs. reálná obchodní politika USA před WWII)**

Liberální kritika infant industry

- Zastáncům argumentu se nikdy nepodařilo zcela přesně vysvětlit, v čem je překážka pro růst nedospělých odvětví

Liberální kritika infant industry

- Zastáncům argumentu se nikdy nepodařilo zcela přesně vysvětlit, v čem je překážka pro růst nedospělých odvětví
- Je to nedostatek kapitálu?
- Nebo potřeba akumulovat znalosti?

Liberální kritika infant industry

- **James Meade - Proč si noví producenti nepůjčí?** > podmínkou je neexistence efektivního finančního sektoru (=tržní selhání)

Liberální kritika infant industry

- **James Meade - Proč si noví producenti nepůjčí?** > podmínkou je neexistence efektivního finančního sektoru (=tržní selhání)
- > Ideální by bylo vyřešit tento problém, a ne omezovat volný obchod

Liberální kritika infant industry

- **James Meade - Proč si noví producenti nepůjčí?** > podmínkou je neexistence efektivního finančního sektoru (=tržní selhání)
- > Ideální by bylo vyřešit tento problém, a ne omezovat volný obchod
- Proč se domácí výrobci nenaučí produkovat podle zahraniční produkce?

Liberální kritika infant industry

- **James Meade - Proč si noví producenti nepůjčí?** > podmínkou je neexistence efektivního finančního sektoru (=tržní selhání)
- > Ideální by bylo vyřešit tento problém, a ne omezovat volný obchod
- Proč se domácí výrobci nenaučí produkovat podle zahraniční produkce?
- Bude za této situace možné, aby se jiní domácí výrobci učili od těch prvních? (**Lokální externalita?**)

Liberální kritika infant industry

- Politika povede ke vzniku **zájmových skupin**

Liberální kritika infant industry

- Politika povede ke vzniku **zájmových skupin**
- Odvětví se nikdy nestane konkurenceschopným

Hodnocení argumentu infant industry

- Obrovský vliv na obchodní politiku posledních 200 let
- Teoreticky ale překvapivě málo propracované

Hodnocení argumentu infant industry

- Dnes – teorie podporuje spíše s obchodem slučitelná opatření, typu **daňové úlevy na výzkum a vývoj – ideálně horizontálně aplikované**
- **> toto není protekcionismus**

Hodnocení argumentu infant industry

- Dnes – teorie podporuje spíše s obchodem slučitelná opatření, typu daňové úlevy na výzkum a vývoj – ideálně horizontálně aplikované
- > toto není protekcionismus
- **Větší příklon k průmyslové politice** – ne k přímému omezování obchodu, spíše různé subvence produkce
- Toto je protekcionismus, ale nefunguje prostřednictvím omezení importu

- Malý spoiler – právo WTO upravuje především obchodní politiku, průmyslová politika je regulovaná jen velmi málo
- > Čína – polostátní ekonomika s gigantickými subvencemi, formálně ale nic neporušují....

Úspory z rozsahu

- Economies of scale

Úspory z rozsahu

- Economies of scale
- Velký objem výroby > rozložení fixních nákladů, větší dělba práce a specializace

Úspory z rozsahu

- **Když zdvojnásobím vstup, produkt vzroste více než dvakrát**

Úspory z rozsahu

- Když zdvojnásobím vstup, produkt vzroste více než dvakrát
- > přidání dalších pracovníků zvýší produktivitu všech, což povede k vyšším mzdám

Úspory z rozsahu

- Edward West - typické pro průmysl (v zemědělství mezní produkt práce spíše klesá)

Úspory z rozsahu

- Edward West - typické pro průmysl (v zemědělství mezní produkt práce spíše klesá)
- USA – úvahy o hypotéze, že clo nemusí vést k vyšším cenám

Úspory z rozsahu

- J. S. Nicholson – země s komparativní výhodou v zemědělství bude mít vlivem volného obchodu a specializace **nižší mzdy**

Úspory z rozsahu

- J. S. Nicholson – země s komparativní výhodou v zemědělství bude mít vlivem volného obchodu a specializace nižší mzdy
- Více lidí v zemědělství > **méně půdy na jednoho** > nižší produktivita a **nižší mzdy**
- Méně lidí v průmyslu > **menší dělba práce** > nižší produktivita práce a **nižší mzdy**

Úspory z rozsahu

- J. S. Nicholson – země s komparativní výhodou v zemědělství bude mít vlivem volného obchodu a specializace nižší mzdy
- Více lidí v zemědělství > **méně půdy na jednoho** > nižší produktivita a **nižší mzdy**
- Méně lidí v průmyslu > **menší dělba práce** > nižší produktivita práce a **nižší mzdy**
- = Přesun pracovní síly z průmyslu do zemědělství sníží produktivitu v zemědělství, i v průmyslu!

Úspory z rozsahu

- J. S. Nicholson – země s komparativní výhodou v zemědělství bude mít vlivem volného obchodu a specializace nižší mzdy
- **Průmyslová země opak!**

Úspory z rozsahu

- J. S. Nicholson – země s komparativní výhodou v zemědělství bude mít vlivem volného obchodu a specializace nižší mzdy
- **Průmyslová země opak!**
- Přesun pracovní síly do průmyslu
- > méně lidí v zemědělství > **více půdy na jednoho** > vyšší produktivita práce > **vyšší mzdy**
- > více lidí v průmyslu > **větší dělba práce** > vyšší produktivita práce > **vyšší mzdy**

Úspory z rozsahu

- Frank Graham (1920s) – **agrární země potřebují trvale podporovat průmysl**, i když nikdy nebude konkurenceschopný!
- x infant industry požaduje pouze dočasnou protekci

Úspory z rozsahu

- Frank Graham (1920s) – **agrární země potřebují trvale podporovat průmysl**, i když nikdy nebude konkurenceschopný!
- x infant industry požaduje pouze dočasnou protekci

- **Průmyslově vyspělé země mohou mít volný obchod** (stejně jako u infant industry)

Úspory z rozsahu

- Kritika – proč nejsou v celém průmyslu monopoly? Pokud existují, měli bychom je podporovat...?

Úspory z rozsahu

- Alfred Marshall – interní a externí úspory z rozsahu

Úspory z rozsahu

- Alfred Marshall – interní a externí úspory z rozsahu
- Interní - firma

Úspory z rozsahu

- Alfred Marshall – interní a externí úspory z rozsahu
- Interní - firma
- Externí – celé odvětví, které sdílí zaměstnance, know-how, subdodavatele)

Úspory z rozsahu

- Alfred Marshall – interní a externí úspory z rozsahu
- Interní - firma
- Externí – celé odvětví, které sdílí zaměstnance, know-how, subdodavatele)
- > Existuje to? Není to jenom dlouhodobý pokrok? Není to rozprostřeno mezi více zemí?

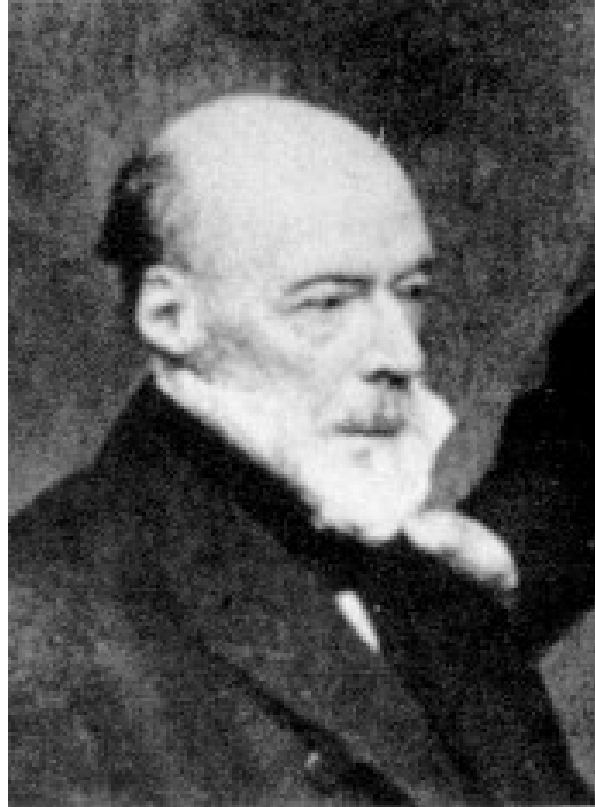
Úspory z rozsahu

- Obtížné prokazatelné jako argument pro protekcionismus, jelikož dobře nerozumíme externím úsporám z rozsahu

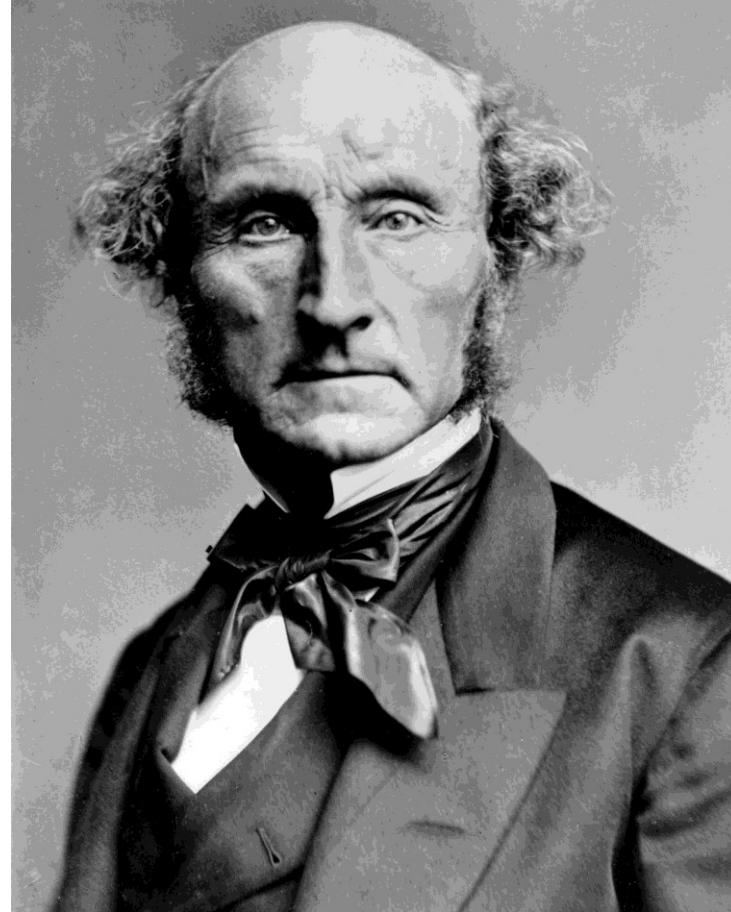
Směnné relace

- = terms of trade , ToT
- Robert Torrens, John Stuart Mill, cca 1840

Robert Torrens

John Stuart Mill

Směnné relace

- = terms of trade , ToT
- Robert Torrens, John Stuart Mill, cca 1840
- **Cena exportů děleno cenou importů**

Směnné relace

- = terms of trade , ToT
- Robert Torrens, John Stuart Mill, cca 1840
- **Cena exportů děleno cenou importů**
- Cíl: mít drahé exporty, za které si země koupí mnoho importů

Směnné relace

- = terms of trade , ToT
- Robert Torrens, John Stuart Mill, cca 1840
- **Cena exportů děleno cenou importů**
- Cíl: mít drahé exporty, za které si země koupí mnoho importů
- Velká země může svou obchodní politikou ovlivňovat ceny na světovém trhu a tím i své směnné relace

Směnné relace

- **Příklad – USA dováží počítače, vyváží auta**

Směnné relace

- **Příklad – USA dováží počítače, vyváží auta**
- Americká vláda uvalí clo na dovoz počítačů, čímž vznikne nedostatek počítačů na trhu v USA
- > Sníží se světová poptávka po počítačích > **nižší cena importů**

Směnné relace

- **Příklad – USA dováží počítače, vyváží auta**
- Americká vláda uvalí clo na dovoz počítačů, čímž vznikne nedostatek počítačů na trhu v USA
- > Sníží se světová poptávka po počítačích > nižší cena importů
- Část pracovní síly a kapitálu v USA se přesune z výroby aut do výroby počítačů
- > Aut je méně, proto celosvětově zdraží > **vyšší cena exportů**

Směnné relace

- **Příklad – USA dováží počítače, vyváží auta**
- Americká vláda uvalí clo na dovoz počítačů, čímž vznikne nedostatek počítačů na trhu v USA
- > Sníží se světová poptávka po počítačích > nižší cena importů
- Část pracovní síly a kapitálu v USA se přesune z výroby aut do výroby počítačů
- > Aut je méně, proto celosvětově zdraží > vyšší cena exportů
- USA si teď za méně vyvezených aut koupí více dovezených počítačů 😊
- Stejně – exportní daň na auta

Směnné relace

- **Příklad – zlatý standard**

Směnné relace

- **Příklad – zlatý standard**
- Kuba obchoduje s Británií a uvalí clo na britské zboží
- Británie teď více importuje než exportuje > obchodní deficit musí platit > zlato se přesune na Kubu
- Vzrostou ceny na Kubě, klesnou v Británii > **změna reálného kurzu** > Británie vyváží více, Kuba méně, ale Kuba si za své exporthy koupí stejně britského zboží
- = Kuba má lepší směnné relace 😊

Směnné relace

- Pro každou zemi existuje ideální „**optimální clo**“, které maximalizuje národní blahobyť
- > **volný obchod musí být reciproční**, jinak na něm země může tržít (vs. jednostranný volný obchod 1846)

Směnné relace

- Přijímané neoklasickou ekonomii
- Prospěch jedné země je na úkor ostatních, snižuje se světový blahobyť

Směnné relace

- Přijímané neoklasickou ekonomii
- Prospěch jedné země je na úkor ostatních, snižuje se světový blahobyť
- Beggar thy neighbour

Směnné relace

- Přijímané neoklasickou ekonomii
- Prospěch jedné země je na úkor ostatních, snižuje se světový blahobyť
- Beggar thy neighbour
- Malý vliv na obchodní politiku

Welfare ekonomie

- **Bohatství** (HDP) **x blahobyt** (užitek)

Welfare ekonomie

- **Bohatství (HDP) x blahobyt (užitek)**
- J. S. Mill – utilitarismus

Welfare ekonomie

- **Bohatství (HDP) x blahobyt (užitek)**
- J. S. Mill – utilitarismus
- Řekněme, že zrušením Corn Laws kapitalisté (prům.) získají 2 libry za každou jednu libru ztracenou pozemkovými vlastníky – ale je to zlepšení blahobytu společnosti? Co když mají jiný mezní užitek?

Welfare ekonomie

- **Bohatství (HDP) x blahobyt (užitek)**
- J. S. Mill – utilitarismus
- Řekněme, že zrušením Corn Laws kapitalisté (prům.) získají 2 libry za každou jednu libru ztracenou pozemkovými vlastníky – ale je to zlepšení blahobytu společnosti? Co když mají jiný mezní užitek?
- Složitá debata o normativních soudech v ekonomii

Welfare ekonomie

- **Bohatství (HDP) x blahobyt (užitek)**
- J. S. Mill – utilitarismus
- Řekněme, že zrušením Corn Laws kapitalisté (prům.) získají 2 libry za každou jednu libru ztracenou pozemkovými vlastníky – ale je to zlepšení blahobytu společnosti? Co když mají jiný mezní užitek?
- Složitá debata o normativních soudech v ekonomii
- Mill > z pohledu ekonomie je změna vedoucí k nárůstu bohatství v pořádku – v dalším kroku lze vytvořit mechanismus **kompence**

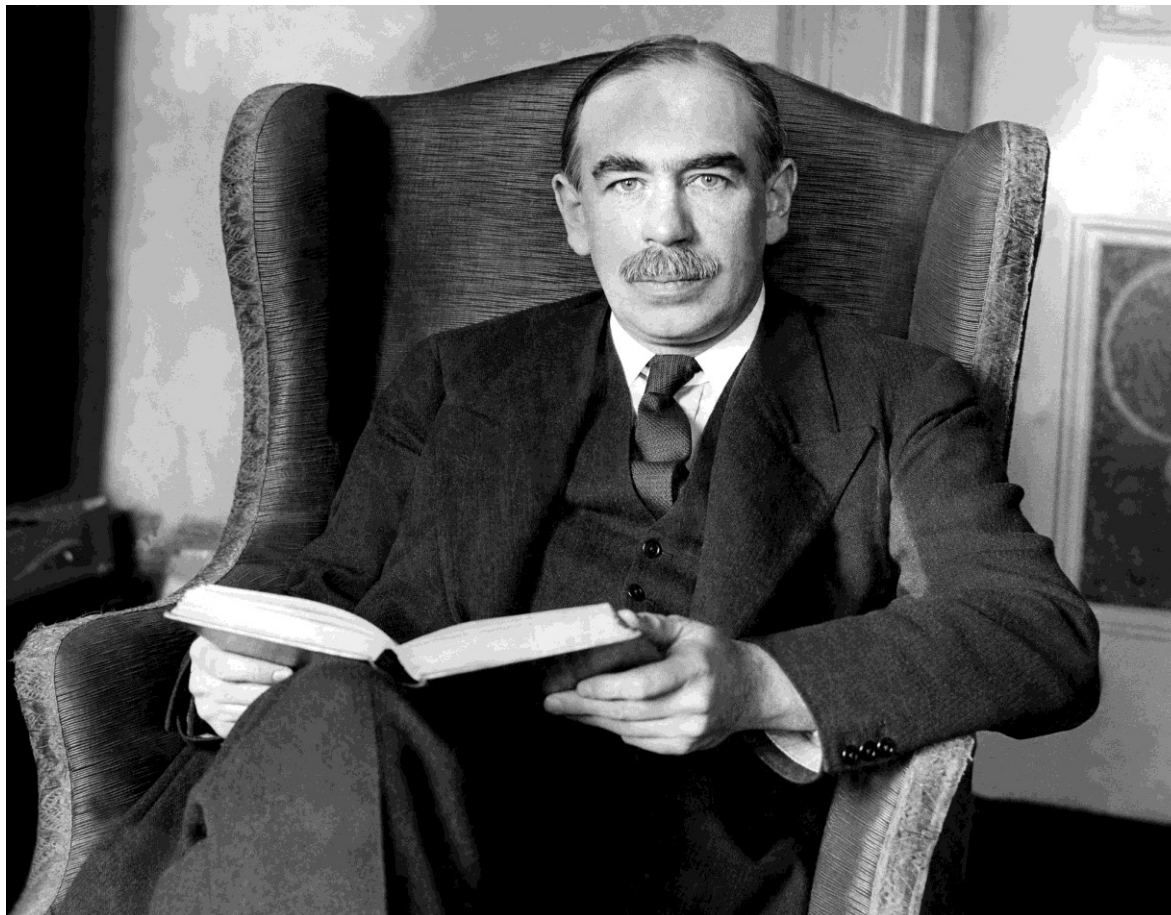
Welfare ekonomie

- Paretovská efektivita – jednoznačně dobrá změna nastává tehdy, když si někteří polepší a nikdo si nepohorší - elegantní, ale nereálné dosáhnout změny

Welfare ekonomie

- Paretovská efektivita – jednoznačně dobrá změna nastává tehdy, když si někteří polepší a nikdo si nepohorší - elegantní, ale nereálné dosáhnout změny
- Kaldor-Hicksova efektivita – ti, kterým volný obchod prospěje, jsou **hypoteticky** schopní kompenzovat losery = **vlastně zase HDP!**

Keynes a protekcionismus

Keynes a protekcionismus

- **Relativní úpadek Británie!**
- **Reálná apreciacie libry** kvôli zlatému standardu

Keynes a protekcionismus

- **Relativní úpadek Británie!**
- **Reálná apreciacie** libry kvůli zlatému standardu
- > nevyrovnaná platební bilance, vysoká nezaměstnanost
- Krize 1930

Keynes a protekcionismus

- **Relativní úpadek Británie!**
- **Reálná apreciacie** libry kvůli zlatému standardu
- > nevyrovnaná platební bilance, vysoká nezaměstnanost
- Krize 1930
- Ideální řešení – devalvace - ale to nejde kvůli impériu

Keynes a protekcionismus

- **Relativní úpadek Británie!**
- **Reálná apreciacie** libry kvůli zlatému standardu
- > nevyrovnaná platební bilance, vysoká nezaměstnanost
- Krize 1930
- Ideální řešení – devalvace - ale to nejde kvůli impériu
- Deflační přizpůsobení se – neprůchodné kvůli odborům

Keynes a protekcionismus

- **Relativní úpadek Británie!**
- **Reálná apreciacie** libry kvůli zlatému standardu
- > nevyrovnaná platební bilance, vysoká nezaměstnanost
- Krize 1930
- Ideální řešení – devalvace - ale to nejde kvůli impériu
- Deflační přizpůsobení se – neprůchodné kvůli odborům
- Podpora investic doma – drahé, obtížná implementace, bude to trvat

Keynes a protekcionismus

- **Relativní úpadek Británie!**
- **Reálná apreciacie** libry kvůli zlatému standardu
- > nevyrovnaná platební bilance, vysoká nezaměstnanost
- Krize 1930
- Ideální řešení – devalvace - ale to nejde kvůli impériu
- Deflační přizpůsobení se – neprůchodné kvůli odborům
- Podpora investic doma – drahé, obtížná implementace, bude to trvat
- Clo – jednoduché, přínos do státní kasy, směnné relace
- > více investic a pracovních míst doma 😊

Keynes a protekcionismus

- **1923:** "We must hold to Free Trade, in its widest interpretation, as an inflexible dogma, to which no exception is permitted, wherever the decision rests with us.
- We must hold to this even where we receive no reciprocity of treatment and even in those rare cases where by infringing it we could in fact obtain a direct economic advantage.
- We should hold to Free Trade as a principle of international morals, and not merely as a doctrine of economic advantage."

Keynes a protekcionismus

- 1933: „Ideas, knowledge, art, hospitality, travel – these are things which should of their nature be international. But let goods be homespun, **whenever it is reasonable and conveniently possible;** and, above all, let finance be primarily national.“

Keynes a protekcionismus

- 1933: „Ideas, knowledge, art, hospitality, travel – these are things which should of their nature be international. But let goods be homespun, **whenever it is reasonable and conveniently possible**; and, above all, let finance be primarily national.“
- > ne jen protekce, ale soběstačnost! (autarkie)

Keynes a protekcionismus

- 1933: „Ideas, knowledge, art, hospitality, travel – these are things which should of their nature be international. But let goods be homespun, **whenever it is reasonable and conveniently possible**; and, above all, let finance be primarily national.“
- > ne jen protekce, ale soběstačnost! (autarkie)

- Autarkie je neekonomická myšlenka – převládá v dobách geopolitického soupeření + cíl totalitním režimů

- Autarkie je neekonomická myšlenka – převládá v dobách geopolitického soupeření + cíl totalitním režimů
- Spojení s imperialismem – návrat Británie ke snaze vyhradit si své impérium jako svou ekonomickou doménu (jako merkantilismus!)
- Plány nacistů na ovládnutí východní Evropy

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

- Volný obchod – kolonie, Latinská Amerika, Osmanská říše – de-industrializace a zaostalost
- Evropa a USA – vysoká cla a rozvoj průmyslu

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

- Volný obchod – kolonie, Latinská Amerika, Osmanská říše – de-industrializace a zaostalost
- Evropa a USA – vysoká cla a rozvoj průmyslu
- Korelace vs. kauzalita

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

- Německo – Friedrich List (**Zollverein 1834**)

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

- Německo – Friedrich List (**Zollverein 1834**)
- Experiment s volným obchodem po roce 1860 - **Cobden-Chevalierova smlouva**, síť bilaterálních smluv s MFN (ne multilateralismus!)

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

- Německo – Friedrich List (**Zollverein 1834**)
- Experiment s volným obchodem po roce 1860 - **Cobden-Chevalierova smlouva**, síť bilaterálních smluv s MFN (ne multilateralismus!)
- Neúspěch, návrat k protekcjonismu cca 1875, Mélinův tarif 1892 ve Francii

Protekcjonismus a volný obchod v 19. století

- Německo – Friedrich List (**Zollverein 1834**)
- Experiment s volným obchodem po roce 1860 - **Cobden-Chevalierova smlouva**, síť bilaterálních smluv s MFN (ne multilateralismus!)
- Neúspěch, návrat k protekcjonismu cca 1875, Mélinův tarif 1892 ve Francii
- Bairoch – protekcjonismus vedl k růstu HDP, růst HDP vedl k vyššímu obchodu

Protekcionalismus a volný obchod v 19. století

- Německo – Friedrich List (**Zollverein 1834**)
- Experiment s volným obchodem po roce 1860 - **Cobden-Chevalierova smlouva**, síť bilaterálních smluv s MFN (ne multilateralismus!)
- Neúspěch, návrat k protekcionalismu cca 1875, Mélinův tarif 1892 ve Francii
- Bairoch – protekcionalismus vedl k růstu HDP, růst HDP vedl k vyššímu obchodu
- Následující protekcionalistické období (1890-1914) **velmi úspěšné**

Historie protekcionismu: USA

- Hamilton nestihl své myšlenky prosadit – obchodní politika za něj podléhala zahraniční politice – lavírování, koho podpořit ve Francouzských revolučních válkách

Historie protekcionismu: USA

- Hamilton nestihl své myšlenky prosadit – obchodní politika za něj podléhala zahraniční politice – lavírování, koho podpořit ve Francouzských revolučních válkách
- Henry Clay - „americký systém“ po válce z roku 1812

Historie protekcionismu: USA

- Hamilton nestihl své myšlenky prosadit – obchodní politika za něj podléhala zahraniční politice – lavírování, koho podpořit ve Francouzských revolučních válkách
- Henry Clay - „americký systém“ po válce z roku 1812
- = vysoká cla, investice do infrastruktury, centrální banka podporující levné peníze

Historie protekcionismu: USA

- Hamilton nestihl své myšlenky prosadit – obchodní politika za něj podléhala zahraniční politice – lavírování, koho podpořit ve Francouzských revolučních válkách
- Henry Clay - „americký systém“ po válce z roku 1812
- = vysoká cla, investice do infrastruktury, centrální banka podporující levné peníze
- Sever – protekcionismus, Jih – volný obchod

Historie protekcionismu: USA

- Hamilton nestihl své myšlenky prosadit – obchodní politika za něj podléhala zahraniční politice – lavírování, koho podpořit ve Francouzských revolučních válkách
- Henry Clay - „americký systém“ po válce z roku 1812
- = vysoká cla, investice do infrastruktury, centrální banka podporující levné peníze
- Sever – protekcionismus, Jih – volný obchod
- Další zvýšení cel pro válce Severu proti Jihu, odmítnutí MFN smluv, McKinleyho tarif

Historie protekcionismu: USA

- Obrovský boom – „**Druhá průmyslová revoluce**“
- železnice, ocelárny, těžba ropy, elektřina, Fordismus...

- Lídři – USA a Německo – protekcionistické státy předběhly Británii!

Historie protekcionismu: USA

- Obrovský boom – „**Druhá průmyslová revoluce**“
- železnice, ocelárny, těžba ropy, elektřina, Fordismus...
- Lídři – USA a Německo – protekcionistické státy předběhly Británii!
- USA předstihly Británii v HDP cca 1870, v roce 1914 už srovnatelné HDP jako UK+FR+GER!
- Náznak velmocenského postavení – „Skvělá malá válka“ se Španělskem 1898

Historie protekcionismu: USA

- Smoot-Hawleyho tarif 1930 – ne bezprecedentní

Historie protekcionismu: USA

- Bilaterální obchodní dohody během 30s, obrat k volnému obchodu po WWII

Historie protekcionismu: USA

- Bilaterální obchodní dohody během 30s, obrat k volnému obchodu po WWII
- Britové (Keynes) se bojí, že USA je převálcují a vytlačí je z kolonií

Historie protekcionismu: USA

- Bilaterální obchodní dohody během 30s, obrat k volnému obchodu po WWII
- Britové (Keynes) se bojí, že USA je převálcují a vytlačí je z kolonií
- = Největší protekcionista se stává zastáncem volného obchodu, největší zastánce volného obchodu hájí protekcionismus

Historie protekcionismu: USA

- Bilaterální obchodní dohody během 30s, obrat k volnému obchodu po WWII
- Britové (Keynes) se bojí, že USA je převálcují a vytlačí je z kolonií
- = Největší protekcionista se stává zastáncem volného obchodu, největší zastánce volného obchodu hájí protekcionismus
- > Čína vs. USA?

- Děkuji za pozornost